

Ягупов В.В. Інформаційно-аналітична діяльність педагогічних працівників ПТНЗ: зміст і етапи реалізації / В.В. Ягупов // Модернізація професійної освіти і навчання: Зб. наук. пр. / [редкол. : В.О. Радкевич (голова) та ін.]. — К. : Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, 2015. — Вип. 6.— С. 102-116.

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ПТНЗ: ЗМІСТ І ЕТАПИ

Ягупов В.В. доктор педагогічних наук, професор, провідний науковий співробітник лабораторії дистанційного навчання Інституту ПТО НАПН України

Анотація. У статті дано обґрунтування поняття «інформаційно-аналітична діяльність педагогічних працівників», з'ясовано зміст та особливості цієї діяльності. Інформаційно-аналітична діяльність – це вид професійно-педагогічної діяльності педагогічних працівників, який спрямований на оптимізацію прийняття управлінських і педагогічних рішень шляхом якісно-змістовного опрацювання інформації і розроблення різноманітних варіантів впливу на об'єкт управління за її допомогою. Вона насамперед полягає в узагальненні одержаної інформації та її оцінюванні, аналітичній обробці первинних інформаційних матеріалів і поданні кінцевої інформаційної продукції відповідним інстанціям-споживачам, насамперед учням – майбутнім кваліфікованим робітникам. Охарактеризовано універсальні етапи інформаційно-аналітичної діяльності педагогічних працівників у системі професійно-технічної освіти.

Ключові поняття: інформаційно-аналітична діяльність педагогічних працівників; особливості інформаційно-аналітичної діяльності педагогічних працівників; універсальні етапи інформаційно-аналітичної діяльності педагогічних працівників.

Информационно-педагогическая деятельность педагогических работников ПТУЗ: содержание и этапы

Ягупов В.В., доктор педагогических наук, профессор, ведущий научный сотрудник лаборатории дистанционного профессионального обучения Института профессионально-технического образования Национальной академии педагогических наук Украины

В статье дано обоснование понятия «информационно-аналитическая деятельность педагогических работников», определено содержание и особенности этой деятельности. Информационно-аналитическая деятельность – это вид профессионально-педагогической деятельности педагогических работников, который направлен на оптимизацию принятия управленческих и педагогических решений путём качественно-содержательной обработки информации, нахождения разнообразных вариантов воздействия на объект управления с её помощью. Она прежде всего заключается в обобщении полученной

інформації і її оцінці, аналітичній обробці первинних інформаційних матеріалів і подачі кінцевої інформаційної продукції відповідним інстанціям-потребителям, перш за все ученикам – майбутнім кваліфікованим працівникам. Охарактеризовано універсальні етапи інформаційно-аналітичної діяльності педагогічних працівників.

Ключові слова: інформаційно-аналітична діяльність педагогічних працівників; особливості інформаційно-аналітичної діяльності педагогічних працівників; універсальні етапи інформаційно-аналітичної діяльності педагогічних працівників.

Informational and Analytical Activity of the Pedagogical Workers in the System of the Professional Technical Education: the content and stages

V.V. Yagupov, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Leading Research Fellow of the Distance Education Laboratory, Institute of Professional Technical Education, National Academy of the Pedagogical Sciences of Ukraine

Summary. The article explains the concept “Informational and Analytical Activity of the Pedagogical Workers”. It clarifies the contents and peculiarities of this activity, defines the factors making informational and analytical function of the professional pedagogical activity of the professional technical educational establishments topical. Informational and analytical activity is the component of the pedagogical workers’ professional pedagogical activity aimed at perfection of the management and pedagogy decision making process through the evaluation of the quality and contents of information and development of different options of influence at the management object by its means. It includes, primarily, generalization of the information obtained, its evaluation, analytical processing of the raw informational materials, and handing in the final products to the consumers – first of all, to the students, the would-be qualified workers. The article characterizes universal stages of the informational and analytical activity of the pedagogical workers in the system of the professional technical education.

Keywords: informational and analytical activity of the pedagogical workers; peculiarities of the informational and analytical activity of the pedagogical workers; universal stages of the informational and analytical activity of the pedagogical workers.

Постановка проблеми. В сучасних умовах об’єктивним чинником розвитку світового співтовариства, насамперед його соціально-економічної, наукової, виробничої, технічної, технологічної сфер, у тому числі й освітньої, є всебічна інформатизація, що викликає кардинальні зміни у змісті, технологіях, засобах і результатах професійної діяльності практично всіх фахівців. Вона стимулює поєднання одним фахівцем різних видів діяльності та виникнення нових універсальних інтегрованих професій – інформаційний бізнес та інформаційний менеджмент, інформаційна безпека тощо. Це безумовно актуалізує потребу системи ПТО в таких педагогічних працівниках, які здатні адекватно відповідати на виклики інформаційного суспільства та готові до успішної професійно-педагогічної діяльності та

вирішення її основних функцій, в тому числі й інформаційно-аналітичної. У зв'язку з цим обґрунтування інформаційно-аналітичної діяльності педагогічних працівників ПТНЗ є актуальною науковою теоретичною та прикладною проблемою.

Мета статті: обґрунтувати поняття «інформаційно-аналітична діяльність педагогічних працівників», з'ясувати його зміст, особливості та етапи.

Аналіз результатів останніх досліджень. Інформатизація викликала науковий інтерес до проблеми впровадження інформаційно-комунікативних технологій у професійну підготовку майбутніх кваліфікованих працівників. Так, окремі аспекти інформаційно-аналітичної діяльності (ІАД) педагогов ПТНЗ представлені в наукових публікаціях вітчизняних дослідників Л. М. Петренко [3] та В. В. Ягупова [6], розвиток інформаційної культури директорів ПТНЗ обґрунтований О. Д. Гуменним [2], а зміст і структура інформаційно-аналітичної компетентності педагогічних працівників ПТНЗ, як передумови їх успішної ІАД, подані в наукових доробках Т. В. Волкової [1], Л. М. Петренко [34], В. В. Ягупова [4-6]. Аналіз та узагальнення змісту наукового доробку цих та інших науковців з проблеми статті, а також сучасної педагогічної практики в системі ПТО свідчить, що проблема ІАД педагогічних працівників недостатньо досліджена та висвітлена в науковій літературі.

Виклад основного дослідницького матеріалу. Аналіз та узагальнення змісту наукового доробку цих та інших науковців, а також сучасної педагогічної практики в системі ПТО показують, що сучасні філософські, психологічні та педагогічні погляди на професійне мислення фахівців припускають єдність аналізу і синтезу в ході дослідження певного предмета (явища). Причому, ця єдність не зводиться до простого проходження синтезу за аналізом або доповнення одного іншим, невірно було б говорити, що між ними є глибокий внутрішній зв'язок. Дійсно в межах ІАД аналіз і синтез являють собою рух у просторі знань і уявних дій, не обмежуються отриманням тільки нових знань шляхом дедуктивного виведення. Водночас розрізнення «аналітичних» і «синтетичних» суджень тут неприпустимо, оскільки кожен момент аналітичної діяльності є синтетичним і в ньому не залишається місця аналізу.

Отже, ІАД будь-якого фахівця представляє собою виявлення основних властивостей і зв'язків досліджуваного об'єкта, в силу яких він є частиною деякої системи, що зумовлює взаємозв'язок і взаємодію різних її об'єктів. Система «синтезується» при її аналізі. Точно так само спільний розгляд об'єктів, які ще не стали елементами системи, та їх поєднання у деяку сукупність не означають їх синтез до того моменту, коли між ними не будуть встановлені певні логічні зв'язки і визначена якась логіка взаємодії, які і створюють (синтезують) цю систему. Структурно єдність аналізу і синтезу означає взаємозалежність знань – аналітичного та синтетичного, так і характеристика способу здійснення кожного з них окремо.

Синтез як компонент ІАД представляє собою не збирання сукупності елементів і властивостей в певну цілість, а створення системи із взаємодіючих елементів і властивостей, що різняться своєю роллю в складі системи, що виникає при аналізі. Отже, ІАД не зводиться ні до механізмів функціонування мозку, ні до всеохоплюючого опису явищ на будь-яких мовах, ні до суворого логічного взаємозв'язку різних понять і категорій, ні до уяви та інтуїції, ні до формулювання складних абстрактних законів, але вона водночас є єдністю вищеперерахованих і багатьох інших уявних дій і найголовніше – практичного – професійно-педагогічного – мислення педагогічних працівників. Таким чином, її природа, протікання та особливості у кожного педагогічного працівника залежать від сформованості/розвиненості професійно-педагогічної компетентності та її важливої складової – інформаційно-аналітичної компетентності і відповідно, тим ближче вона до гармонійного поєднання своїх різноманітних якостей, проявів і здатностей, тобто до професіоналізму, чим вище результативність їх ІАД.

Існують суттєві **чинники**, які актуалізують інформаційно-аналітичну функцію професійно-педагогічної діяльності педагогічних працівників у сучасних умовах. Насамперед – це такі: історико-педагогічні, соціокультурні, теоретико-методологічні, управлінські, технологічні, інформаційні, діяльнісні. Особливо слід зупинитися на останньому, що зумовлено інформаційно-аналітичною функцією педагогічних працівників, зміст якої складають: необхідність обов'язкового пошуку, збору, аналізу, синтезу, технічної обробки та узагальнення інформації, в т. ч. з різних джерел для забезпечення професійно-педагогічної діяльності педагогічних працівників та успішності навчальної діяльності майбутніх кваліфікованих робітників; постійний моніторинг нормативно-правової, наукової, науково-популярної, навчальної, виробничої, техніко-технологічної, навчально-методичної та іншої інформації, що стосується функціонування ПТНЗ, як суб'єкта надання освітніх послуг, професійної підготовки випускників, реалізації своїх функцій педагогам як суб'єктам професійно-педагогічної діяльності; здійснення експертного оцінювання отриманої різноманітної інформації з різних джерел перед тим як їх застосовувати в навчальному процесі; підготовка інформації для організації професійно-педагогічної діяльності, публічного спілкування та міжособистісної взаємодії з різними суб'єктами; інформаційно-комунікаційне та технічне забезпечення проведення навчальних занять, різних публічних заходів у ПТНЗ.

Досягненню цілей ІАД педагогічними працівниками сприяє обґрунтований вибір сучасної її методології, якою, на наше переконання, мають бути такі методологічні підходи:

– системний (розглядає всяке явище (об'єкт) як систему, що представляє собою частину навколишнього середовища і складається з взаємодіючих і взаємозалежних елементів і підсистем); у нашому випадку ПТНЗ є педагогічною системою, яка складається з різних підсистем –

навчальної, культурно-виховної, виробничої, спортивно-масової та ін., а з іншого – само ПТНЗ є підсистемою професійно-технічної освіти;

– суб'єктно-діяльнісний (досліджує будь-яке явище як процес, який реалізується суб'єктом). Діяльністю – це насамперед активність суб'єкта, спрямована на зміну тих предметів і явищ, на які спрямовані його дії. Вона уявляє практичною (матеріальною) та теоретичною, а кожна діяльність складається зазвичай з дій, які ґрунтуються на певних мотивах. Відповідно, основними поняттями та категоріями ІАД, за допомогою яких розкривається її зміст, є потреба, мотив, мета, дія, операція, суб'єкт і види діяльності.

Основними характеристиками свідомої діяльності є предметність і суб'єктність, що яскраво демонструються на прикладі ІАД:

– предмет – це інформація, яка стосується функціонування ПТНЗ і діяльності провідних його суб'єктів – педагогічних працівників й учнів;

– суб'єктність стосується всіх педагогічних працівників ПТНЗ, починаючи від керівника і завершуючи кожним окремим майстром виробничого навчання, їх досвіду, потреб, настанов, емоцій, цінностей, волі, мотивів, особистісного смислу в ІАД. Їх суб'єктність виражається через:

– усвідомлення ролі інформації в житті людини, учня, особистості, фахівця, педагогічного працівника, в функціонуванні ПТНЗ, а також загалом українського суспільства як інформаційного;

– знання і розуміння основних трактувань феномену інформації в інформаційному суспільстві та їх впливу на формування сучасної картини світу, на функціонування різних сфер українського суспільства і на характер професійно-педагогічної діяльності педагогічних працівників, а також інших фахівців;

– позитивне ставлення педагогічних працівників до інформації та до ІАД як суб'єктів професійно-педагогічної діяльності в системі ПТО;

– готовність і здатність враховувати у своїй професійно-педагогічній діяльності закономірності перебігу інформаційних процесів та особливості їх прояву у різних сферах діяльності суб'єктів навчально-виробничого процесу в ПТНЗ, насамперед серед них – у навчальній діяльності учнів;

– володіння навичками, вміннями, здатностями та в цілому культурою аналізу, синтезу та оцінювання інформації з позицій її властивостей, навчальної, професійно-педагогічної, практичної та особистісної цінності та значущості.

Суттєвою особливістю сучасних концепцій навчання і методологічних підходів до професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників є те, що всі учні ПТНЗ також сприймаються як суб'єкти навчально-виробничого процесу, а формування їх професійної суб'єктності, як інтегральної професійно важливої якості майбутнього суб'єкта професійної діяльності, є однієї з важливих педагогічних завдань.

Безумовно, кожен суб'єкт професійно-педагогічної діяльності має певні свої особливості. Так, на думку Л.М. Петренко, особливості ІАД керівників ПТНЗ виявляються в одночасному виконанні багатьох дій: управлінської,

педагогічної, психологічної, методичної, організаційної, дослідницької, господарської, економічної, підприємницької, інформаційної, інноваційної та громадської. Усі вони потребують високого рівня інформованості, володіння арсеналом методів аналізу і синтезу одержаної інформації. Специфічні особливості професійної діяльності керівного персоналу ПТНЗ пов'язані з вимогами ринку праці та ринку освітніх послуг, а процеси, якими вони управляють, вимагають високоорганізованої ІАД, здатність і готовність до якої визначається рівнем сформованості інформаційно-аналітичної компетентності [3, с. 11].

Будь-яку діяльність фахівця можна аналізувати в генетичному, структурно-функціональному та динамічному аспектах. Нас щодо ІАД педагогічних працівників цікавлять останні два аспекти:

– структурно-функціональний аспект (аналіз діяльності «по одиницях» (Л. С. Виготський), при якій ІАД педагогічних працівників розкладається на одиниці теоретичного і практичного – професійно-педагогічного – мислення; вона за рівнем усвідомлення може бути свідомою і несвідомою, а за характером регулювання – довільною та мимовільною;

– динамічний аспект (психічні механізми, що забезпечують «рух» самої ІАД; це мотивація, надситуативна активність, теоретичний і практичний інтелект, творчість, настанова, рефлексія, саморефлексія та інші її психічні прояви та механізми конкретного педагогічного працівника, без яких вона практично неможлива).

Інформаційно-аналітична діяльність – це складова управлінської діяльності, яка спрямована на оптимізацію прийняття управлінських рішень шляхом якісно-змістовного опрацювання інформації і розроблення різноманітних варіантів впливу на об'єкт управління за її допомогою. Вона насамперед полягає в узагальненні одержаної інформації, що добувається в результаті проведення оперативної діяльності, її оцінюванні, аналітичній обробці первинних інформаційних матеріалів і поданні кінцевої інформаційної продукції відповідним інстанціям-споживачам.

Ця діяльність, як будь-який вид людської діяльності, складається з певних компонентів. Це:

– мета – створення системи інформаційно-аналітичного забезпечення всіх етапів професійно-педагогічної діяльності користувачів інформації в ПТНЗ;

– суб'єкт ІАД, яким є всі педагогічні працівники;

– об'єкт – система «документ-споживач», конкретніше «документна інформація-споживач»;

– методи – це прийоми і способи опрацювання і поширення інформації; процеси, які використовуються в ході ІАД;

– засоби – різноманітні технічні, електронні, інформаційно-комунікаційні засоби роботи з інформацією;

– результат – інформаційно-аналітична продукція для споживачів інформації в ПТНЗ

Отже, ІАД як процес складається з системи певних інформаційно-аналітичних дій, які представляють комплекс заходів, що проводяться з метою збору, накопичення, оброблення та поширення необхідних відомостей з низки питань функціонування ПТНЗ і на підставі проведеної роботи розробляються інформаційні (інформаційно-аналітичні) документи для споживачів інформації.

Мінімальні складові ІАД як процесу: збір і пошук інформації (головний, найважливіший і визначальний елемент); попереднє вивчення, інформаційно-аналітичне оброблення, формулювання висновків та облік; підготовка інформаційних (інформаційно-аналітичних) документів для споживачів.

Результатом ІАД будуть такі вторинні документи, що є інформаційною моделлю непервинного документа, а моделлю проблеми. Такі інформаційні документи містять так зване вивідне знання, що мають вигляд висновків, рекомендацій, прогнозів тощо і доводяться до споживачів у формі оглядів, щорічних доповідей, аналітичних довідок, рекомендацій тощо.

Таким чином, зміст ІАД педагогічних працівників слід розуміти як:

1) витяг з інформації про досліджуваний об'єкт (процес), який представлений у вигляді певної знакової системи та її перетворення для зручної для сприйняття споживачами форми;

2) подальшу інтерпретацію змісту інформації на основі використання напівформальних і формальних мов для побудови статичних і динамічних інформаційних моделей предметної області; наприклад, в процесі ІАД деяким чином подумки моделюють (проектуються) складові частини існуючої реальної системи, а також може створюватися певна цілісна система, що не існувала раніше в природі – модель досліджуваної системи;

3) їх подальший предметний аналіз у контексті потенційного застосування у своїй професійно-педагогічній діяльності, що передбачає виконання таких процедур

– формування нових понять, знань і ментальних моделей та їх застосування педагогічними працівниками;

– формування системних знань, у тому числі і нових, які стосуються педагогічних працівників як суб'єктів професійно-педагогічної діяльності;

– інтерпретація результатів практичного – професійно-педагогічного – мислення, їх перетворення в певну модель, яку можна реалізувати в професійно-педагогічній діяльності;

– застосування системи ментальних моделей для вирішення професійно-педагогічних проблем в ПТНЗ;

– формування професійно-педагогічних і управлінських впливів на освітню систему і на її суб'єктів.

Таким чином, ІАД є єдністю аналізу і синтезу при розгляді складних педагогічних систем, проблем тощо. Причому аналіз і синтез відбуваються одночасно, тобто аналіз системи як виділення складових елементів відбувається з одночасним синтезом системи з одержуваних елементів.

В. Lehaney запропонував 10 етапів перетворення інформації в знання: знайти інформацію; отримати; оцінити; зібрати; розуміти; проаналізувати; синтезувати; розподіляти та розповсюджити; діяти відповідно до отриманої інформації; компоновати, зберегти та оновлювати інформацію [7]. Отже, згідно з цим автором, можна сформулювати 10 основних етапів ІАД:

1. Загальне знайомство з проблемою.
2. Визначення термінів і понять, які планується використати (факти науки).
3. Збирання фактів. Накопичення знань і відомостей.
4. Розтлумачення фактів. Осмислення матеріалу.
5. Постановка проблеми.
6. Побудова гіпотези.
7. Побудова моделі, доказ.
8. Висновки. Умовиводи та висновки.
9. Перевірка висновків.
10. Написання інформаційного, інформаційно-аналітичного документу.

Таким чином, ІАД педагогічних працівників слід, з одного боку, сприймати як реалізацію інформаційно-аналітичної функції їх професійно-педагогічної діяльності, а з іншого – розглядати як взаємодію, взаємовплив і взаємозумовленість їх мотивації, інтелектуальних здібностей і здатностей – практичного та теоретичного інтелекту, творчості, рефлексії та саморефлексії у процесі роботи з певною інформацією. Розумові процеси педагогічних працівників за рахунок креативності та саморефлексії мають властивість до саморозвитку і саморозширення ментального досвіду як сукупності ментальних моделей, які взаємодіють між собою. Саморефлексія в даному випадку проявляється в усвідомленні та сприйнятті самої ІАД як в цілому, так й її прийомів, технологій і засобів у процесах аналізу-синтезу певної інформації.

Після такого теоретично-методологічного обґрунтування ІАД педагогічних працівників можна перейти до її універсальних етапів, тобто технології її реалізації. Ця технологія має в основному відповідати, на нашу думку, універсальній структурі діяльності, яка обов'язково має включати понад класичними складовими і мотиваційний, і почуттєвий, і вольовий етапи.

Мотиваційний етап: виділяють такі функції мотивації в ІАД:

- ініціювання ІАД конкретного педагогічного працівника;
- вибір мети в ІАД і визначення напрямів дій щодо її досягнення.

Емоційно-вольовий етап:

- регуляція виконання дії щодо досягнення цілей ІАД;
- перемикання, а при необхідності й припинення дії.

Інтелектуально-технологічний етап, для реалізації якого він має: усвідомити як результати, так і ймовірні наслідки вирішення проблемних ситуацій; володіти практичними здатностями пошуку та аналізу інформації, її синтезу, порівняння, абстрагування, узагальнення і конкретизації, які

передбачають розвиненість провідних якостей теоретичного і практичного інтелекту; мати певні практичні вміння і здатності по оформленню обробленої інформації та її використання в професійно-педагогічній діяльності. Для реалізації цього етапу необхідно вирішити такі завдання :

– виокремлення реального об'єкта з навколишнього середовища для інформаційно-аналітичного оброблення, звертаючи особливу увагу на виявлення взаємодії системи з зовнішнім середовищем;

– виділення елементів системи і припущення їх взаємодії. Виділення елементів відбувається незалежно від його практичної можливості. На цьому етапі ІАД виникають поняття «ціле» та «частина», з яких формуються властивості цілого (результат взаємодії частин цілого) і властивості частин у загальному вигляді;

– встановлення взаємодії елементів системи, які були попередньо виявлені. Причому, виявляється, що елементи, які представлялися однаковими на момент виділення із системи, стають різними за їх місцем у структурі взаємодії, і навіть за функціями, які вони виконують у системі. Таким чином, при аналізі та синтезі визначається логічна структура системи;

– необхідно пояснити властивості системи як цілого: на цьому етапі ІАД виявляються властивості системи. Одержуване синтезоване знання ніколи не є простим об'єднанням знань про елементи системи, а являє собою нове знання про новий (-их) властивості (-ах) системи. А для того, щоб виникло нова властивість, потрібно усвідомити в рамках розглянутої системи, але з залученням нових об'єктів і взаємодій, в якості яких будуть виявлені підсистеми. Нова властивість породжує взаємодію підсистем, а не елементів. Підсистемою називається підмножина елементів системи, логічно пов'язаних загальною функцією або взаємодією. При цьому деякі елементи однієї підсистеми взаємодіють безпосередньо з елементами іншої підсистеми. Але саме результатом реакцій підсистем на ці взаємодії й є нові властивості. Слід розрізняти сукупність властивостей і нову властивість. Одночасний прояв властивостей або дій є синергія, але не нова властивість. При розгляді взаємодії підсистем змінюється рівень деталізації моделі, і, таким чином, система, синтезована з підсистем, нееквівалентна системі, складеної з елементів;

– визначення функцій елементів і підсистем у виявленій логічній структурі системи як результат виявлення нових властивостей і підсистем, у результаті взаємодії яких ці властивості виникають;

– визначення мети системи стосовно виявлених функцій елементів і підсистем. Для цього необхідно співвіднести стан системи і зовнішнього середовища. Опис стану системи вимагає параметризації вхідних і вихідних факторів за допомогою деяких змінних, які можуть мати кількісну, порядкову і якісну природу. Однією з задач ІАД на даному етапі є визначення та опис критеріїв оцінювання досягнення мети системою;

– виявлення змінних системи, які можуть бути змінені, і змінних, які можна тільки спостерігати і не можна цілеспрямовано змінювати. В

результаті аналізу і синтезу сукупності впливів на досліджувану систему виникає завдання управління нею, яка складається в цілеспрямованій зміні змінних системи для приведення її в одне з станів, бажаних для, наприклад, конкретного педагогічного працівника;

– виявлення «петель зворотних зв'язків», яке є важливим етапом ІАД; це дозволяє виявити динамічні закономірності функціонування системи, оскільки виявлені на попередніх етапах елементи і властивості системи недостатньо для управління з нею. Зворотній зв'язок може викликатися і новими властивостями, і залежати від декількох вихідних чинників. Таким чином, проводиться аналіз-синтез зворотних зв'язків, що визначають динамічну поведінку досліджуваної системи;

– визначення професійно-педагогічних впливів, які мають керований характер. Попередні етапи ІАД підготували логічну основу для структурного та кількісного визначення впливів на педагогічну систему, які здійснювалися з метою приведення цієї системи у визначений педагогічним працівником «цільовий» стан.

Інформаційно-реалізаційний етап: це конкретна поведінка педагогічного працівника в певній педагогічній ситуації, в якій проявляється його культура роботи з інформацією в процесі реалізації посадових компетенцій у педагогічному середовищі. Основний смисл цього етапу – це використання результатів ІАД як для організації власної професійно-педагогічної діяльності, як її суб'єкта, так і найголовніше – для організації діяльності інших суб'єктів – навчальної діяльності учнів. У зв'язку з цим цей етап складно технологізувати, оскільки він має багато аспектів – творчий, індивідуальний, конструктивно-проектувальний, системно-модельований, управлінський, педагогічний, оцінно-діагностичний, експертний та ін.

Етап саморефлексії педагогічних працівників в ІАД – один з найбільш складних, індивідуалізованих, творчих і одночасно відповідальних. Рефлексія і саморефлексія є провідними психічними механізмами функціонування професійно-педагогічної діяльності, оскільки саме вони є базовою характеристикою психіки педагога, що робить можливим суб'єкт-суб'єктні стосунки між ним і учнями, а також з іншими учасниками навчально-виробничого та інших процесів у ПТНЗ. В ІАД педагогічних працівників у ситуаціях розв'язання творчих завдань рефлексія та особливо саморефлексія є суттєвими компонентами професійно-педагогічного мислення, що представляє собою один з взаємодіючих процесів цієї діяльності – особистісний, предметний, поведінково-операціональний. А в даному контексті саморефлексія – це усвідомлення педагогічними працівниками цілей, змісту, технологій і засобів вирішення певної педагогічної проблеми, що складає підвалину саморозвитку культури ІАД.

Висновки. 1. ІАД педагогічних працівників є безпосередньою складовою їх професійно-педагогічної діяльності, яка характеризується цілеспрямованим пошуком, збором, експертним оцінюванням, аналізом, синтезом і обробленням різноманітної інформації, яка стосується реалізації їх

компетенцій як педагога, і продуктивним застосуванням інформації для вирішення педагогічних проблем в умовах невизначеності (неповної інформації) професійно-педагогічної діяльності.

2. ІАД педагогічних працівників має свою типову технологію; але вона має і суттєві відмінності, а також індивідуалізований характер у кожного окремого педагогічного працівника.

3. Для успішної реалізації інформаційно-аналітичної функції професійно-педагогічної діяльності педагогічним працівникам необхідно опанувати сучасними інформаційно-комунікативними технологіями, електронними та програмними варіантами технологій ІАД. Це сприяє забезпечуванню:

– технологізації ІАД, тобто застосування природного оптимального алгоритму роботи з інформацією;

– інформатизації ІАД, тобто використання інформаційно-комунікаційних засобів для роботи з інформацією у професійно-педагогічній діяльності;

– уніфікації ІАД, тобто приведення до одноманітності роботи з інформацією в педагогічній системі ПТНЗ.

Ці напрями є водночас і перспективними напрями подальших наукових пошуків.

Литература

1. Волкова Т.В. Інформаційно-аналітична система “Профтех” в управлінні професійно-технічною освітою в регіоні / Т.В. Волкова / електронний ресурс. Режим доступу до журналу <http://tmpe.gb7.ru/docs/3/12volver.pdf>.

2. Гуменний О. Д. Розвиток інформаційної культури керівників професійно-технічних навчальних закладів : [навч.-метод. посібник] / О. Д. Гуменний. – К. : Ін-т ПТО НАПН України, 2013. – 85 с.

3. Петренко Л. М. Теорія і методика розвитку інформаційно-аналітичної компетентності керівників професійно-технічних навчальних закладів. Авторф. дис. ...доктора педагогічних наук / 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – К., 2014. – 36 с.

4. Ягупов В.В. Інформаційно-аналітична компетентність керівника / В.В. Ягупов // Перспективи розвитку озброєння і військової техніки Сухопутних військ: Збірка тез доповідей 5 Всеукраїнської науково-технічної конференції. м. Львів, 15-17 травня 2012. – Львів, 2012. – С. 349-350.

5. Ягупов В.В. Інформаційно-аналітична компетентність керівників професійно-технічних навчальних закладів як суб’єктів управління / В.В. Ягупов // Професійна освіта: проблеми і перспективи : [зб. наук. пр. / гол. ред. В.О. Радкевич] / ПТО НАПН України ; РВНЗ «КІПУ». — К. ; Сімферополь : НІЦ КІПУ, 2012. – №3. – С. 44-50.

6. Ягупов В.В. Информационно-аналитическая деятельность руководителей профессиональных учебных заведений: основные

характеристики, структура и этапы / В.В. Ягупов // Модернізація професійної освіти і навчання: Зб. наук. пр. / [редкол. : В.О. Радкевич (голова) та ін.]. — К. : Інститут ПТО НАПН України, 2013. — Вип. 3.— С. 152-165.

7. Brian Lehaney. Beyond Knowledge Management [text] / Brian Lehaney, Steve Clarke, Elayne Coakes, Gillian Jack. – GI Global, 2003. – P. 272.